

en *Victorinus* (historiador dels Vàndals); també en el Liber Maiorichinus (del Veronese). I és la forma amplificada corresponent a Balearis *Minor*, com li diuen Pomponius Mela (*Chorogr.* 124.126), el Ravennate i Sant Isidor (*Etym.*); potser cal esmenar en *Menorica* la forma *Menariae* de Plini el Vell; en fi L'itin. Antoni dona junts els dos noms *Balearis Minor* i *Insula Nura* (el nom pre indoeuropeu). Va compresa en el col·lectiu Βαλιάριδες que certifiquen globalment a totes 4 illes Estrabó i els altres geògrafs grecs des de Poseidonios i Artemidor d'Efès. En català trobem ja *Menorques* en la Crònica de Jaume I (47), i *Menorca* en les de Muntaner (cap. 170) i Pere el Cerimoniós (38). Només *Magon* figura en Ptolemeu i Plini, i, en la important var., *Maco*, en el Geògraf de Ravenna.

Mallunt, V. -*Malutx*, Beni- *Malmarias*, V. *Mal* (apèndix)

MALMARRUI

Nom d'una pda. muntanyenca a l'alta Ribagorçana, te. Bono. Com dic en *E.T.C.* II, 62, és un dels noms pre-romans formats amb el sufix ibero-basc o ibèric pirinenc -Øi. Sembla d'una arrel reduplicada MAR-MARR- amb dissimilació *r-r > l-r*; o, possiblement amb més dissimilacions, MARR-MÛRR-Øi 'el morro dels marrans' (cf. basc *marro* 'marrà' *DECat.* v, 497.56, i ibero-aquitànic MURR-, ib. v, 800a, 44 ss.).

Malmassar, V. *Massalfassar* *Malmercat*, V. *Mal-Malniu*, ape. a l'art. *Niula*

MALO, Riu ~

Afluent per la dreta de la Noguera de Caldes (Vall de Boí, Alta Ribagorça).

PRON. MOD. *riymálo*, oït per Coromines allí (*TVBoí* II, 16).

ETIM. Forma composta de *riu* i l'adjectiu *mal* amb la terminació -o pre-catalana. Ha de tenir el sentit de «el riu dolent, de les avingudes dolentes o perilloses» J.F.C. Sembla hever-hi hagut un *Ruono* < RIVU BONU (antifràstica de Riu Malo), aigües amunt del poble d'Aneto: tant mal o pitjor que el de Boí. ¿Dugué sempre aquest nom o era un altre riu Malo tan bo com les Fúries que es tornaren «Eumènides»?.

MALÓMENA, MALONDA, MALONDRA, MALUENDA

MALÓMENA: d'aquesta forma que és la més pròxima a l'origen, només tenim dades dels docs. antics

corresponents a dos NLL, un d'ells (1), situat en el Pallars Jussà, i l'altre (2) a l'alta Ribagorça.

(1) Era un alou prop de Salàs, i un torrent vora el qual es trobava:

Doc. sense data, datable probt. entre 1099 i 1108: «ipsum alodium quod habemus in *Salass* --- de flumine *Nocharia* usque in monte *Larass* [V. supra, s.v. *Llar*], et in ipso rivo de *Mallomena* usque in Stum. Iohannem de *Vineafiscale* ('Vinyafrescal'), *Cart* de Lavaix, § 45, 9; 1151: en dos passatges o dues redaccions d'un mateix doc., pertanyents a una donació dels Comtes de Pallars; en una: *Ça Malomena*, citat junt amb Talarn (Miret. *Templ.*, p. 84); i en l'altra: «et vadit per la costa dels *Codaz* entró en la Se<r>ra d'Encusp [V. art. *Cosp*], en lo torrent, part lla *Malómena*, entró en lo terme de *Galiner*» (MiretS, *Rev.Bibliog.Cat.* VI, 17); o sigui 'més enllà de la Malómena'. En el primer passatge sense article, i en aquest amb l'article vulgar *ça* <IPSA; i també, com el següent, amb article *la*:

(2) 996, en un doc. p.p. SerranoS., i confirmat per nova ed. d'Abadal, referent al poble de Güel, a l'alt Isàvena (*ETC* II, 96), uns 40 k. a l'O. de (1) i separats per rius i altes serres: «una sorte de terra in *illa Mallomena*» (SerranoS., *N.H.Rbga.* 478; Abadal, *P. i R.* n. 316).

L'ETIM. ha de ser el ll. OMĪNA, plural de *omen* 'averany, auguri', combinat amb MALA: MALA OMINA 'mals averanys', 'lloc de mals auguris', on potser creien veure-hi apareguts o senyals sinistres.

Aquest ll. MALA OMINA ha de ser també l'origen de diversos noms, probt. de nissaga mossàrab, que retrobem en el País Valencià, a Mallorca i en el Baix Aragó; en tots ells, però, amb el grup -M'N- diferenciats en -nd-. És el fenomen que es dona en LAMINA > val. *llanda*, COLUMNA > *coronda* (*corondell*), GARUMNA > *Garonda*, *Gironde*; en el cast. dial. *legunde* LEGUMEN; etc.

MALONDA, *Pla de Malonda*, te. Alfauir (XXXII, 182.7), Casa *malóna* a Benissa (XXXIV, 94.1). En alguns hi ha altres detallets fonètics divergents, explicables en part pel filtre aràbic: *La Melóna* te. Castell de Castells (XXIV, 156.18). *Malonda* cognom vell i arrelat a Gandia (*BDLC* XII, 315) i del meu inf. de Benipeixcar (XXXII, 195.11). Altres detalls s'expliquen per alteracions de data catalana (repercussió de líquides etc.): Casa 'l *Molondra* (Guardamar, XXXVI, 144.2), *El Molóndro*, te. Sallent de Xàtiva (XXXII, 47s; o per una fàcil contaminació: Planeta de *Malombre*, te. Vallada (XXXII, 70.6). L'aplicació a plans de muntanya (a Alfauir, Vallada etc.), a coves i racons o barrancs, és pròpia d'indrets d'on es contenen aparicions o coses de bruixeria, com ens fa esperar ja l'etim. MALA OMINA, i l'aplicació dels antics noms